

Anti-pestaanpak

In actie
tegen pestgedrag
op onze school

Inhoud

Inleiding.....	3
Wij werken aan een veilig schoolklimaat	3
Weerbaar worden, plagen en pesten	4
Weerbaarworden.....	4
Plagen	4
Pesten.....	4
Jongens en meisjes	4
Pesten wordt afgewezen	5
Cyberpesten.....	5
Onze uitgangspunten.....	5
Begrippen.....	6
Pesten versus plagen.....	6
Rollen	6
Vertrouwenscontactpersoon.....	6
Antipestcoördinator.....	7
De wettelijke context	7
Uitwerking van onze aanpak tegen pesten.....	8
Pedagogische benadering.....	8
Voorbeelden van pesten.....	8
Mogelijke signalen zijn.....	8
Wat zijn onze huisregels?.....	8
Als er toch gepest wordt.....	8
Plan van aanpak tegen pesten (pestprotocol).....	9
Toelichting	9

Inleiding

Wij werken aan een veilig schoolklimaat.

Als het voor een kind niet veilig voelt op school, wordt er niet meer geleerd... Veiligheid is een basisbehoefte voor ieder mens en zeker ook voor kinderen die nog volop aan het leren zijn hoe zij zich op een goede, krachtige manier staande kunnen houden in de wereld.

Iedereen die in het onderwijs leert en werkt, loopt schade op; door eigen gedrag of door wat anderen doen. Dit is onvermijdelijk en hoe raar het ook klinkt, dat is maar goed ook, want alleen door schade op te lopen kun je leren. Je leert de schade een volgende keer te vermijden of te beperken en je leert schade te herstellen.

De school biedt, als wereld-in-het-klein mogelijkheden om met ongewenst gedrag om te gaan op een manier waar iedereen beter van wordt – en is als zodanig een veilige oefenplaats.

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan ons pedagogisch klimaat en zeker ook aan het omgaan met ongewenst gedrag, waartoe we pesten rekenen:

- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen.
- Belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid.
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Coördinatie van anti-pestbeleid van de school.
- mensen groeien wanneer ze ervaren dat ze betekenis hebben voor anderen en als ze worden aangesproken op hun kwaliteiten
- mensen maken fouten, maar zijn in staat die te herstellen en zich op die manier te ontwikkelen;
- gedrag moet je soms veroordelen en afwijzen, maar mensen afwijzen doe je niet;
- tegen gedrag moet je soms onverbiddelijk en eenduidig 'nee' zeggen; tegen de behoefte die erachter ligt kun je vrijwel altijd 'ja' zeggen.

Wij zijn tevreden als...

- het aantal conflicten en pestgevallen binnen de school beperkt is en hanteerbaar;
- conflicten op een vanzelfsprekende manier door de betrokkenen zelf, zonder tussenkomst van derden, in een zo vroeg mogelijk stadium worden opgelost;
- de conflicten op een manier worden afgerond die alleen winnaars oplevert;
- werken en leren binnen de school betekenisvol, leuk en waardevol is voor leerlingen, medewerkers en andere betrokkenen;
- dit bijdraagt aan betere leer- en werkresultaten;
- de relaties binnen de school goed zijn.

Wij zoeken antwoorden op vragen als...

- Hoe ga je om met onaanvaardbaar gedrag van leerlingen (en ook van collega's en ouders)?
- Hoe draag je ertoe bij dat mensen elkaar na conflicten weer recht in de ogen willen en kunnen kijken (en dat de reactie op conflicten ertoe leidt dat relaties sterker worden dan voor het conflict)?
- Hoe ga je om met alle verschillen tussen (groepen) leerlingen (en medewerkers en ouders) die alleen maar groter lijken te worden? Hoe zorgen we ervoor dat voor al die uiteenlopende mensen de school een prettige, veilige plek is waar ieder tot zijn recht komt?

Dit alles is uitgewerkt in een apart document over het pedagogisch klimaat op onze schoo

Weerbaar worden, pesten en plagen

Weerbaar worden

In de ontwikkeling van een kind zien we dat kleuters leren weerbaar worden; leren een vraag verwoorden en leren delen. Het gedrag is op de eigen ontwikkeling gericht en niet zozeer tegen de ander. Die is toevallig slachtoffer. Een kind dat een ander kind een blok uit de handen pakt omdat het zelf daarmee wil spelen, is niet met een doelgerichte actie tegen het andere kind bezig. Het andere kind heeft toevallig het gewenste blok en wordt daarom slachtoffer.

Plagen

Als kinderen in de basisschoolleeftijd komen gaan ze hun krachten meten en elkaar uitdagen door te plagen en grenzen verkennen, dit laatste door bijvoorbeeld kattenkwaad uit te halen. Plagen gebeurt incidenteel. Er is sprake van een machtssevenwicht, je mag daarbij voor jezelf opkomen en er zijn geen negatieve gevolgen.

Pesten

Soms verglijdt plagen naar pesten, bijvoorbeeld uitsluiten. Pesten is structureel.

Er is een ongelijkwaardige situatie, er is een machtsverschil. Steeds wordt hetzelfde kind getroffen. Pesten kan grote negatieve gevolgen hebben; het is schadelijk voor de biografie van een mens.

In de literatuur over pesten wordt er meestal onderscheid gemaakt tussen

- direct pesten en
- indirect pesten.

Tot direct pesten wordt slaan, schoppen, schelden en/of spullen wegnemen gerekend. Met indirect pesten wordt roddelen, buitensluiten of iemand een slechte reputatie bezorgen bedoeld.

Jongens en meisjes

Recent onderzoek laat zien dat vooral jongens direct pesten en meisjes indirect. Jongens gebruiken openlijk agressie om geaccepteerd te worden. Zij zetten zich al heel vroeg af; schoppen tegen de gevestigde orde. Ze zijn trendgevoelig en stoer en lijken in de kleuterklas soms al pubergedrag te vertonen. Natuurlijk is dit gedrag voor een groot deel nabootsing, zij doen wat ze dagelijks zien en meemaken. Dat er tegenwoordig zoveel te zien en mee te maken is, heeft natuurlijk regelrecht hiermee te maken. Zij kopiëren wat hun uit de buitenwereld tegemoetkomt, maar hebben hiervoor ook al echt een wakkerheid. Dit verbaast ouders en leerkrachten vaak.

Omdat bij meisjes agressief gedrag sneller wordt afgekeurd en de verbale en sociale vaardigheden van meisjes vaak beter zijn ligt indirecte agressie voor de hand. Hier neem je een andere wakkerheid waar, meisjes zijn voorlijk op het gebied van het inlevend vermogen en lijken aan te voelen wat een ander bezighoudt. Zij lijken open te staan voor de binnenwereld van andere mensen, soms al op zeer jonge leeftijd. Zij kunnen daar feilloos op reageren.

De tekst hierboven is ontleend aan de website van de Regenboogtraining, een programma voor sociaal- emotionele ontwikkeling dat wij inzetten om de kinderen te begeleiden in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

<https://www.regenboogtraining.nl/social%20inclusion/Achtergronden.html>

Pesten wordt afgewezen

Pesten komt veel voor in onze maatschappij en helaas ook op iedere school. Het is een probleem dat wij onder ogen durven te zien. Wij willen pesten zoveel mogelijk voorkomen (preventief ageren) en als het zich toch voordoet, samen met alle betrokkenen ervoor zorgen dat het zo gauw mogelijk stopt (curatief ageren). We vinden er geen doekjes om: pesten is een desastreuze vorm van geweld die wij ten zeerste veroordelen.

Cyberpesten

Dit geldt ook voor een redelijk recente vorm van pesten: cyberpesten. In feite is dat ‘gewoon’ pesten, maar dan digitaal.

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten. Op het internet kan men een andere identiteit aannemen of volledig anoniem blijven, waardoor de grenzen van het pestgedrag worden verlegd.

Voorbeelden van digitaal pesten zijn: kwetsende of bedreigende e-mails, bedreigingen of lastiggevallen worden via een chatprogramma's (bijv. WhatsApp, Facebook Messenger).

Er kunnen beledigende pagina's met foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op internet geplaatst worden. Er kan sprake zijn van ‘stalking-activiteiten’, waarbij een of meer daders doelbewust een slachtoffer lastig blijft(ven) vallen. Ook kan er op fora en vrij bewerkbare pagina's beledigende of bedreigende informatie geplaatst worden.

Cyberpesten kun je vergelijken met een piloot in een cockpit:
hij of zij dropt een bom en wacht af hoeveel schade deze aanricht.
Het dropgebied is oneindig groot en dag en nacht bereikbaar.

In veel gevallen realiseert de ‘dader’ zich onvoldoende wat de gevolgen zijn voor het slachtoffer, de omgeving van deze persoon en ook de gevolgen voor zichzelf. Daarbij is er onvoldoende bewustzijn van het blijvende karakter van alles wat geplaatst of misplaatst wordt op internet.

De emotionele gevolgen bij cyberpesten zijn vergelijkbaar met die van ‘gewoon’ pesten.

Maar er zijn ook verschillen:

- Het is indringender (iedereen kijkt mee, en: eens op internet altijd op internet).
- Het stopt niet bij de voordeur, maar gaat door in de veilige leefomgeving, zelfs tot in de slaapkamer.
- Slachtoffers hebben geen ‘pestvrije’ momenten.
- Thuis zijn er niet altijd leerkrachten of ouders die om de beurt een oogje in het zeil houden.

Cyberpesten gebeurt vaak thuis en met een uitloop naar school en heeft een andere aanpak nodig dan het ‘gewone’ pesten. Vandaar dat we in deze reader willen adviseren om de school tot een veilige omgeving te maken die tegen de stoten van de eenentwintigste eeuw kan.

Onze uitgangspunten

1. Pesten is een probleem voor alle direct betrokken partijen: leerlingen, leerkrachten en ouders.

Je kunt niet zeggen dat pesten iets is tussen de pester en de gepeste. Als er wordt gepest, dan heeft dat ook invloed om wat er rond de pester en de gepeste gebeurt – en omgekeerd. Daarom is het belangrijk om alle partijen te betrekken die direct of indirect met de pestsituatie te maken hebben of er invloed op (kunnen) uitoefenen.

2. De school werkt aan een schoolklimaat waarin iedereen zich veilig en geborgen voelt. We zetten in op het voorkomen van pestproblemen door te werken aan een gezond pedagogisch klimaat.
3. In een acute pestsituatie nemen de leraren duidelijk stelling tegen pestgedrag. Ook van de ouders wordt verwacht dat ze dat doen.
4. De school onderneemt actie om het pesten te stoppen.
5. Op de school zijn een vertrouwenscontactpersoon en een antipestcoördinator aangesteld – welke leerkracht dat is, wordt in de schoolgids vermeld.

Begrippen

Pesten versus plagen

Pesten is systematisch (lichamelijk, geestelijk of seksueel) geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Uit deze definitie zijn de verschillen tussen pesten en plagen te halen: pesten gebeurt systematisch en er is sprake van een ongelijke machtsverhouding. Het slachtoffer wordt niet (meer) geacht voor zichzelf op te komen en het pesten heeft desastreuze gevolgen voor het slachtoffer.

Je kunt ook zeggen: bij pesten is er een winnaar (de pester) en een verliezer (de gepeste), terwijl er bij plagen een winnaar noch verliezer is.

Rollen

Bij pesten onderscheidt men drie rollen:

- de pestkop of pester – de dader, hij die pestgedrag vertoont;
- de gepeste – het slachtoffer;
- de zwijgende middengroep – met daarin de volgende subrollen:
 - de leerlingen die met de pester meepesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn,
 - de leerlingen die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden,
 - de leerlingen die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester,
 - de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest,
 - de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.
- de ouders van zowel pester als gepeste;
- de leerkracht als direct betrokkenen, maar in feite het hele lerarenkorps.

Vertrouwenscontactpersoon.

Leerlingen, leraren en ouders kunnen terecht bij de vertrouwenscontactpersoon. Hij of zij zal in de eerste plaats een luisterend oor bieden met als doel de ernst van de situatie in te schatten. Vervolgens zal de vertrouwenscontactpersoon samen met de melder onderzoeken wat mogelijke stappen kunnen zijn om het probleem op te lossen. Het is daarbij uitdrukkelijk NIET de bedoeling dat de vertrouwenscontactpersoon aan de slag gaat met het probleem. Hij of zij zal onderzoeken wie en wat er nodig is en daarvoor hulp/ondersteuning regelen.

De vertrouwenscontactpersoon kan uiteindelijk ook besluiten om de vertrouwenspersoon in te schakelen. Meer informatie over de rol van de vertrouwenscontactpersoon kunt u vinden in onze schoolgids. Daar staat ook wie onze vertrouwenscontactpersoon is.

Antipestcoördinator

Algemene taken zoals aangegeven door het ministerie van OCW:

- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen.
- Belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid.
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Coördinatie van anti-pestbeleid van de school.

De wettelijke context

De wet Veiligheid op school heeft als doel dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan en dat scholen zorgen voor sociale veiligheid.

In de wet staat dat scholen:

- een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren.
twee taken binnen het onderwijsteam moeten beleggen (dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet):
 - er moet een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden: de vertrouwenscontactpersoon;
 - ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren: de antipestcoördinator.
- de beleving van veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen. De bedoeling hiervan is dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

Meer informatie vindt u op de volgende websites:

- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/veiligheid-op-school>
- <https://www.nji.nl/Pesten-Beleid-Wet-en-regelgeving>

Uitwerking van onze aanpak tegen pesten

Pedagogische benadering

Binnen een groep kinderen zullen er altijd verschillen zijn in persoonlijkheid en ontwikkeling. Deze verschillen vragen om een pedagogische benadering. Pestsituaties worden dan ook primair vanuit een pedagogisch standpunt beschouwd als een leersituatie voor de kinderen. Zoals het hoort in leersituaties, erkent de leerling daarin de autoriteit van de leraar. Wanneer gedragsaspecten die voortkomen uit verschillen tussen kinderen zich onttrekken aan het gezag en de waarneming van de leraar, wordt de grens gepasseerd tussen een pedagogische situatie en een notoire pestsituatie die om maatregelen vraagt.

Voorbeelden van pesten

- zogenaamd leuke opmerkingen maken over de ander;
- (regelmatig) uitschelden;
- voortdurend beschuldigen;
- doorgeven van briefjes over een ander;
- uitsluiten met spel;
- regelmatig dingen afpakken;
- denigrerende opmerkingen maken;
- bewust negeren, misleiden;
- opwachten, achternagaan voor of na schooltijd;
- het beledigen, beschuldigen van een medeleerling via een internetapplicatie;
- het zonder wederechtelijk openbaar maken van feiten of afbeelding van een leerling op internet.

Mogelijke signalen zijn

Het pesten gebeurt bijna altijd onder de oppervlakte. Goed waarnemen en opvangen van mogelijke signalen is dus essentieel!

- teruggetrokken, schichtig gedrag;
- juist oneigenlijk, verhard gedrag van een gepest kind;
- Isolatie van een kind: speelt het vaak alleen?
- groepsvorming, fluisteren, geheimen...;
- gezondheidsklachten zoals buikpijn, vaker verzuimen;
- vragen en opmerkingen van ouders over het functioneren van hun kind.

Wat zijn onze huisregels?

- We helpen elkaar
- We zijn te vertrouwen
- We luisteren naar elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand doet zielig
- Niemand lacht uit

Als er toch gepest wordt..

... dan zetten wij ons Plan van aanpak tegen pesten (pestprotocol) in gang. Dit is een helder stappenplan dat alle partijen hulp biedt bij het oplossen van pestgedrag, maar dat ook de consequenties beschrijft wanneer het pesten niet wordt opgelost...

Plan van aanpak tegen pesten (pestprotocol)

Concept 12 nov.
20

Het stappenplan hieronder dient als leidraad voor de aanpak van pestgedrag. Elke situatie is anders en vraagt om iets specifiek, vaak slechts in de nuance. En toch is het handig om een soort spoorboekje te hebben, een checklist, een kapstok. Dit stappenplan wil daarin voorzien zonder daarmee te willen suggereren dat het leven zó is dat het zich volgens deze uitgewerkte stappen voltrekt.

Dit stappenplan gaat in op het moment dat er signalen zijn dat er wordt gepest. Om dit vast te stellen hanteren we het volgende 'trap':

- eenmaal is een incident (geen actie)
- tweemaal is een signaal (alertheid geboden)
- driemaal is een trend (dus in actie komen: dit stappenplan wordt in werking gesteld).

Toelichting

Het is belangrijk om te weten wie de eigenaar is van het proces. De eigenaar is diegene die de regie voert. (vetgedrukt) Daarnaast zijn er de anderen die bij het proces zijn betrokken.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
1	Onderzoeks- fase	Er is sprake van pestgedrag op basis van eenmaal (incident), tweemaal (signaal), driemaal (actie). Er is driemaal gemeld door kind(eren) en/of ouders.	<u>Als kind(eren) melden</u> Leerkracht gaat met pester en gepeste in gesprek; mogelijk eerst afzonderlijk, daarna samen. <u>Als ouders melden</u> Leerkracht gaat eerst met ouder in gesprek, dan met pester en gepeste; mogelijk eerst afzonderlijk, daarna samen. Aan de hand van recente, zo concreet mogelijk beschreven voorvallen wordt de situatie ingeschat en wordt vastgesteld of er al dan niet sprake is van pesten	Leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders Soms ook: - vertrouwenscontact- persoon	1a. Als er samen wordt vastgesteld dat er geen sprake is van pestgedrag, sluiten we de procedure af. Wel maakt de leerkracht een notitie in ParnasSys (bij pester én gepeste). 1b. Als er samen wordt vastgesteld dat er wél sprake is van pestgedrag, dan gaan we naar stap 2. De leerkracht... - informeert de ouders (als zij niet de melders zijn) - en maakt een notitie in ParnasSys (bij pester en gepeste)

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
2	Handelings- fase	In fase 1 is met elkaar vastgesteld dat er sprake is van pestgedrag. De ouders zijn op de hoogte gesteld en er is een korte notitie gemaakt in ParnasSys.	<u>Gesprek van leerkracht met pester en gepeste (vervolg)</u> - Probleem helder formuleren. - Concrete afspraken maken om pesten te stoppen. - Vervolgafpraak maken. <u>Aanpak van leerkracht in de klas</u> Leerkracht observeert nauwkeurig het onderlinge gedrag - van gepeste en pester - van de klasgenoten (wat is hun rol: wie tolereert? wie stimuleert? enz.) Leerkracht zet gericht oefeningen uit de Regenboog-aanpak in. Boodschap (impliciet en expliciet): iedereen moet zich veilig voelen op school. <u>Aanpak op schoolniveau</u> Alle leraren observeren o.a. tijdens de pauzes of het goed gaat en bieden begeleiding als dat nodig is.	Leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team Soms: - vertrouwenscontactpersoon	De leerkracht informeert: - de ouders - het team - de IB'er - de vertrouwenscontactpersoon Leerkracht maakt verslag in ParnasSys (feiten, afspraken, datum vervolgafpraak). Leerkracht informeert ouders. Binnen een week vindt een eerste evaluatiegesprek plaats met pester en gepeste. <u>Evaluatie</u> 2a. De afspraken zijn nagekomen. De afspraken worden gehandhaafd of bijgesteld. Twee weken later wordt een vervolg- gesprek gepland om te kijken of het pestgedrag echt over is. Als het pesten inderdaad is gestopt, gaan we naar stap 3. 2b. De afspraken zijn <u>niet</u> nagekomen, er wordt nog steeds gepest. Leerkracht stelt samen met pester en gepeste een analyse opstellen a.h.v. de vraag: waardoor is het misgegaan? We gaan naar stap 4. De leerkracht informeert de ouders en maakt een verslag in ParnasSys.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
3	Handelings- fase	De afspraken in fase 2 hebben goed gewerkt. We kijken of het goed blijft gaan.	<u>Aanpak van leerkracht in de klas</u> Leerkracht zet gericht oefeningen uit de Regenboog-aanpak in. Boodschap (impliciet en expliciet): iedereen moet zich veilig voelen op school. <u>Aanpak op schoolniveau</u> Alle leraren observeren o.a. tijdens de pauzes of het goed gaat en bieden begeleiding als dat nodig is.	Leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team Soms: - vertrouwenscontact- persoon	Na twee weken (= einde 3 ^{de} week) vindt opnieuw een evaluatie plaats. <u>Evaluatie</u> 3a. Als het goed blijft gaan, ronden we het proces af. De leerkracht informeert de ouders en het team, en maakt tevens een eindverslag in ParnasSys. 3b. Als blijkt dat het toch weer is misgegaan, dan stelt de leerkracht stelt samen met pester en gepeste alsnog een analyse op a.h.v. de vraag: waardoor is het misgegaan? We gaan naar stap 4. De leerkracht informeert de ouders en maakt een notitie in ParnasSys.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
4	Handelings- fase	Het pestgedrag duurt voort. De intern begeleider wordt ingeschakeld. Zorgniveau 2.	Leerkracht overlegt met IB'er. De IB'er checkt of de vorige stappen goed zijn doorlopen. De IB'er gaat in gesprek met de pester en de gepeste en bespreekt de reeds gemaakte afspraken. Als het nodig is, worden de afspraken bijgesteld. De boodschap aan de pester is: het moet nu echt stoppen, anders gaan we opschalen! Er wordt gedurende twee weken een aantal vervolgafspraken gemaakt (minstens eenmaal per week). De IB'er neemt contact op met de ouders en meldt dat zij er vanaf nu bij betrokken is omdat het nog niet goed gaat. De IB'er stelt de directie op de hoogte. <u>Aanpak van leerkracht in de klas</u> Leerkracht zet gericht oefeningen uit de Regenboog-aanpak in. Boodschap (impliciet en expliciet): iedereen moet zich veilig voelen op school. <u>Aanpak op schoolniveau</u> Alle leraren observeren o.a. tijdens de pauzes of het goed gaat en bieden begeleiding als dat nodig is.	Leerkracht én IB'er In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team - directie Soms: - vertrouwenscontact-persoon	Na 2 weken (= einde 5de week) opnieuw een gesprek van de IB'er met pester en gepeste. <u>Evaluatie:</u> 4a. De effecten zijn positief, de afspraken blijven gehandhaafd en in overleg wordt een einddatum afgesproken. De IB'er - legt de begeleiding terug bij de leerkracht - maakt een verslag in ParnasSys Blijft het goed gaan, dan gaan we terug naar stap 3 en sluit de leerkracht het proces na één tot enkele weken af. De leerkracht maakt dan een eindverslag, en informeert ouders en team. 4b. Het pestgedrag blijft bestaan. We gaan naar stap 5, waarbij externe deskundigheid wordt ingeschakeld.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
5	Handelings- fase	Het pestgedrag blijkt hardnekkig te zijn. Op school blijken we handelingsverlegen te zijn. We gaan externe deskundigheid inschakelen. Zorgniveau 3.	De IB'er schakelt in overleg met ouders externe deskundige hulp in. Hierbij is het noodzakelijk om een onderwijsexpert van het samenwerkingsverband (SWV) in te schakelen. Dat gebeurt tijdens - een overleg van het ondersteunings-team (OT) of - tijdens een multidisciplinair overleg (MDO), waarbij in elk geval de contactpersoon van het CJG aanschuift De intern begeleider verzorgt de verslaglegging in ParnasSys.	IB'er én leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team - directie - SWV Soms: - vertrouwenscontact-persoon - contactpersoon CJG - anderen	Tussen het besluit "We gaan naar stap 5" en de noodzakelijke actie, zit vaak teveel tijd om niets te doen. Parallel aan dit proces - blijven IB'er, gepeste, pester en ouders met elkaar in gesprek; - blijft de leerkracht gericht Regenbooglessen geven; - blijven alle leraren actief de veiligheid van de gepeste garanderen; - kan de directie, zo nodig in overleg met de bestuurder, alle maatregelen nemen die nodig zijn voor het garanderen van de veiligheid van alle leerlingen. N.B. Eventueel kan besloten worden om stap 7 en 8 te nemen.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
6a	Handelings- fase	Het pestgedrag blijft bestaan o.a. omdat er een zwijgende groep klasgenoten is die mede de situatie in stand houden omdat ze niet weten hoe ze ermee kunnen/moeten omgaan. We doen een groepsinterventie. Zorgniveau 3.	Zie fase 5. M.b.v. een externe trainer wordt de Regenboogtraining ingezet, hierbij worden ook de ouders van de klas bij betrokken. De trainer verzorgt een ouderavond, waarbij in elk geval de leerkrachten van de klas + de vakleerkrachten, de IB'er en de directie aanwezig zijn.	De IB'er, de directeur én de leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team - SWV - Regenboogtrainer Soms: - vertrouwenscontactpersoon - contactpersoon CJG - anderen	In het uiterste geval kan in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, intern begeleider en directie) stap 7 en 8 gezet worden N.B. Deze fase vindt enkel plaats indien ze zinvol is en bijdraagt aan het oplossen van de problemen en het sterker maken van de groep ter preventie van meer en/of weer pestgedrag.
6b	Handelings- fase	Het pestgedrag blijft bestaan omdat het de pester niet lukt om te stoppen. Wellicht zijn er kindkenmerken die een rol spelen. Zorgniveau 3.	Zie fase 5. Via het SWV en/of de ouders wordt een externe training/therapie opgezet gericht op de pester. Mogelijk is het ook nodig om te kijken naar de weerbaarheid van de gepeste en hierop actie te ondernemen.	De IB'er, de directeur én de ouders In elk geval: - leerkracht - gepeste en pester - team - SWV - Regenboogtrainer Soms: - vertrouwenscontactpersoon - contactpersoon CJG - anderen	In het uiterste geval kan in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, intern begeleider en directie) stap 7 en 8 gezet worden N.B. Deze fase vindt enkel plaats indien ze zinvol is en bijdraagt aan het oplossen van de problemen en het sterker maken van het kind ter preventie van meer en/of weer pestgedrag.

Stap	Fase	Situatie	Aanpak, wie doet wat	Eigenaar Betrokken	Vervolg
7	Repressiefase	De pester kan tijdelijk niet in de groep blijven. Zorgniveau 3.	Zie fase 4 en 5, voor zover nuttig. De directie beslist over tijdelijke plaatsing in een andere groep. In de praktijk leidt deze stap vaak tot een volgende stap, nl. schorsing en verwijdering (stap 7), omdat de oplossing binnen de huidige context niet meer haalbaar (b)lijkt te zijn.	De directeur, de IB'er én de leerkracht In elk geval: - gepeste en pester - ouders - team - SWV Soms: - vertrouwenscontactpersoon - contactpersoon CJG - bestuurder - anderen	Wanneer in overleg met externe deskundigen het terugplaatsen in eigen groep mogelijk lijkt, kan dit plaatsvinden onder begeleiding van intern begeleider. In feite schalen we dan af naar stap 5.
8	Repressiefase	De pester kan tijdelijk of definitief niet in de groep blijven. Zorgniveau 4.	Directie beslist over een schorsing van maximaal 5 dagen, in overleg met bevoegd gezag en de leerplicht-ambtenaar. Mogelijk worden oplossingen buiten de school in kaart gebracht en uitgevoerd. Zie (bovenschools) beleid Schorsing en verwijdering.	De directeur, de IB'er én de ouders In elk geval: - gepeste en pester - team - SWV - bestuurder - leerplichtambtenaar Soms: - vertrouwenscontactpersoon - contactpersoon CJG - anderen	Wanneer in overleg met externe deskundigen een terugplaatsen in eigen groep mogelijk lijkt, kan dit plaats vinden onder begeleiding van intern begeleider In feite schalen we dan af naar stap 5. Anders zal de pester definitief van school worden verwijderd. Vanuit passend onderwijs heeft de school zorgplicht: samen met de ouders een passende onderwijsplek zoeken voor deze leerling.